

не) пречи на процесите на дехерметизация, за ерозия и ликвидация на етнично изконното. Тъкмо поради това подобна задружност се проявява в екстремни ситуации, когато нещо от съдбовна значимост излиза на преден план, когато авторитетът и животът на цялото и на неговите членове са поставени на карта, докато в останалата територия на житейската събитийност тази задружност е в латаргично състояние и дори се отмества от други и противоположни процеси в душевността и битността на циганите.

Задружността на циганите има също компенсаторно-есхатологични очертания и функции. Циганите винаги (исторически, а в известна степен и актуално) са били дисперсно локализирани. Те са били поставени в социално положение, което да ограничава в немалка степен пълноценната им социална сдруженост и тоталната им етнична изява. Липсата на собствена държавност също влияе върху редукцията на истински сплотен и солидарен маниер на историческо и актуално поведение, затова задружността се е проявявала повече във вербална и най-вече в орална активност, която да е отговор на страдателното битие на ромите. Но тя не се е изстраждала като израз на обществено-историческата им организирана активност, оставяща монолитни и впечатляващи следи в човешката история или в собствената им историческа съдба. Дори липсата на тотална йерархизация, на вертикална систематизираност, на всепроникваща взаимовръзка между отделните субструктурни компоненти на ромския етнос – разпръснат по различни земи – вече е значимо основание за квалифициране на ромската задружност като израз на редуцирана, всекидневна битова и реактивно самозащитна характеристика на рома (като род и индивид), а не като фундаментална по историческата и социалната си значимост негова черта.

Циганите са сръчни и ловки. Вече подчертахме антагонизма между тези качества с бедността на ромите. Но проблемът има и друга страна, която засяга аморфността на тези качества от съдържателна, смислова и функционална гледна точка. Очевидно, че **ромите влагат в понятията си за сръчност и ловкост смисъл, отличаващ ги примерно от този на българите.** От една страна, вероятно тук има своеобразна преносимост на историческата обвързаност на ромите с някои занаяти, които другите етноси не са практикували като об-